

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 248
van **MANUELA VAN WERDE**
datum: 18 juni 2015

aan **SVEN GATZ**
VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR, MEDIA, JEUGD EN BRUSSEL

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen - Samenwerkingsverbanden

Op zijn website geeft het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) aan dat het partnerships aangaan met een aantal andere Vlaamse musea.

Het eerste partnership wordt aangeprezen onder de naam "De Vlaamse kunstcollectie", en is een samenwerkingsverband met het Groeningemuseum (Brugge) en het Gentse Museum voor Schone Kunsten. Een tweede partnership valt onder de noemer "tZuid", en vermeldt een samenwerking met het Fotomuseum, het M HKA en het Modemuseum, allemaal in Antwerpen. De online aanwezigheid van laatstgenoemd initiatief laat te wensen over, met een website die in jaren niet meer bijgewerkt werd.

Uit persoonlijke contacten met de museumsector weet ik bovendien dat dit samenwerkingsverband een slapend leven leidt.

1. Hoe beoordeelt de minister de huidige werking van het samenwerkingsverband "De Vlaamse kunstcollectie" (VKC)?
2. In 2009 werd de kaderovereenkomst voor onderling bruikleenverkeer tussen de respectieve musea van de VKC goedgekeurd.

In hoeverre werd die kaderovereenkomst in de praktijk omgezet? Kan de minister toelichten op welke manier die kaderovereenkomst momenteel toegepast wordt? In hoeverre heeft die kaderovereenkomst geleid tot een verhoogde collectiemobiliteit tussen de drie musea? Kan de minister het bruikleenverkeer tussen de drie musea sinds de goedkeuring van de kaderovereenkomst meedelen?

3. Behelst het partnership van het KMSKA onder de naam "tZuid" meer dan een gezamenlijke website? Zo ja, waaruit bestaat deze samenwerking concreet en hoe beoordeelt de minister de huidige werking van deze samenwerking?

ANTWOORD

op vraag nr. 248 van 18 juni 2015

van **MANUELA VAN WERDE**

1. De werking van de Vlaamse Kunstcollectie kan met de eerder bescheiden werkingsmiddelen (132.000 euro) als positief worden geëvalueerd. De VKC onderscheidt zich met name op een aantal vlakken:

- Niet alleen zorgt de VKC voor een vlotte samenwerking tussen de drie partnermusea, maar hoe langer hoe meer ook met andere relevante collectiehouders en erfgoedactoren, zowel binnen als buiten Vlaanderen.
- Binnen de VKC-groep zijn het overlegd collectieplan en de gezamenlijke tentoonstelling- en bruikleenkalender op korte termijn echte werkinstrumenten geworden die er voor zorgen dat de initiatieven van de partnermusea steeds beter op elkaar worden afgestemd.
- Met de thematische websites heeft de VKC een unieke wijze gevonden om relevante Vlaamse collecties van diverse erfgoedbewaarders gezamenlijk te presenteren en bekend te maken in het buitenland. Er zijn twee nieuwe thematische websites in de maak, een rond Pieter Bruegel de Oude en één rond abstract modernisme.
- De verschillende digitaliseringsprojecten onder leiding van de VKC-data-conservator, zoals bijvoorbeeld het project persistente identificatoren en het routeplan naar een gezamenlijke datahub, beiden in samenwerking met PACKED vzw, zorgen er voor dat de partnermusea hun achterstand op de internationale museale kopgroep op het vlak van digitalisering geleidelijk aan ombuigen naar een voorsprong. Deze projecten zorgen er ook voor dat het faciliteren van hergebruik vanuit de musea in Vlaanderen ingang krijgt.
- de VKC zorgt voor een expliciete aanwezigheid bij internationale peer-organisaties dankzij haar prominente rol binnen NEMO, het netwerk van Europese museum Organisaties, en Codart, de vereniging van curatoren van Nederlandse en Vlaamse kunst.
- de VKC probeert motor te zijn voor een eigentijds beleidsdenken rond museumbeleid, op het vlak van auteursrechten bijvoorbeeld speelt het Europees zelfs een voortrekkersrol, onlangs nog via het opzetten van een Europese survey rond musea en auteursrechten.
- de recente eerste summer course, van opzet door de VKC aangestuurd, in samenwerking met de partnermusea, het Rubenianum en andere actoren, rond de eeuw van Van Eyck werd een ontegensprekelijk succes en zal in de komende jaren worden gecontinueerd.
- de samenwerking aan of met brede cultuurinitiatieven zoals Arts Flanders, de Vlaamse Kunststeden vzw, universiteiten (bijvoorbeeld op het vlak van materiaaltechnisch onderzoek), ... wordt steevast als positief gewaardeerd.

Kortom, de VKC zorgt niet alleen voor een efficiëntieverhoging en deskundigheidsinjectie bij de partnermusea, maar zorgt er tevens voor dat de kennis over de Collecties Schone Kunsten uit Vlaanderen in het buitenland wordt verspreid.

2. De kaderovereenkomst tussen de VKC musea heeft tot doel de onderlinge collectiemobiliteit te stimuleren door de onkosten die met de bruikleen gepaard gaan

zo laag mogelijk te houden voor de bruikleennemer. Hiervoor voorziet de kaderovereenkomst in twee mechanismen:

- (1) Beheersen van de verzekeringskost door het invoeren van een gedeelde verantwoordelijkheid/aansprakelijkheid tussen bruikleengever en bruikleennemer;
- (2) Beheersen van de bruikleenkost door het engagement om geen bruikleenvergoeding, noch administratieve kosten aan te rekenen aan de bruikleennemer en de kosten voor art-handling redelijk te houden.

De engagementen om de kosten voor de bruikleennemer zo laag mogelijk te houden worden in de praktijk consequent toegepast. Zo vragen koeriers van het KMSKA geen per diem in België en tracht men ook de overige kosten m.b.t. transport en verpakken zo laag mogelijk te houden. Dit natuurlijk zonder hierbij in te boeten aan kwaliteit en enkel wanneer dit geen extra risico's met zich mee brengt. Voor bruiklenen aan de VKC-partners betaalt het KMSKA bovendien de vervoerskosten van de koeriers zelf.

Omdat het principe van de gedeelde aansprakelijkheid geplafonneerd is op 500.000 € houdt het KMSKA er voor bruiklenen met een zeer hoge verzekeringswaarde aan vast om zelf een verzekering van nagel tot nagel af te sluiten tijdens verblijf bij de partnermusea. De langdurige bruiklenen van het KMSKA aan de VKC musea in het kader van de sluiting worden gedekt door de algemene verzekering van het KMSKA. Deze verzekering blijft immers doorlopen tijdens het verblijf bij de bruikleennemer, zolang deze bruikleennemer een erkend museum is. Hoewel het principe van de gedeelde aansprakelijkheid in beide gevallen niet wordt toegepast, respecteert het KMSKA toch de geest van de overeenkomst doordat de verzekeringskost niet wordt aangerekend aan de bruikleennemer, maar door het KMSKA zelf wordt gedragen.

De verzekerings- en bruikleenkosten zijn echter geen doorslaggevende criteria in het kader van collectiemobiliteit. Veel meer bepalend voor het bruikleenverkeer is de afweging of een bruikleen nuttig is, i.e. een aanvulling vormt op de permanente collectie van het museum in kwestie of een interessant onderdeel voor een tentoonstelling. Bruikleenaanvragen tussen de VKC musea worden zoveel mogelijk positief beantwoord, rekening houdend met de conditie en beschikbaarheid van de gevraagde werken.

In de periode 2000 – 2008 (voorafgaand aan de kaderregeling) heeft het KMSKA 46 werken uitgeleend aan MSKGent en 5 aan het Groeningemuseum. Daartegenover staan voor de periode 2003-2009 voor het KMSKA 5 inkomende bruiklenen vanuit het Groeningemuseum en 3 vanuit MSKGent (waarvan één een selectie tekeningen uit het prentenkabinet vertegenwoordigt)

In de periode 20 mei 2009 tot juni 2015 werden 51 onderlinge bruiklenen gerealiseerd door het KMSKA, het MSKGent en het Groeningemuseum:

- 44 bruiklenen uit het KMSKA
- 5 bruiklenen uit het Groeningemuseum
- 2 bruiklenen uit het MSKGent

Van deze bruiklenen werden er 3 ingezet voor tentoonstellingen in het KMSKA, 42 in het MSKGent en 6 in het Groeningemuseum.

Het KMSKA leent dit najaar bovendien een werk uit aan het Groeningemuseum voor de tentoonstelling Mythische primitieven: 'gotisch' reveil in de 19de eeuw (21/11/2015 - 06/03/2016). Voor deze tentoonstelling wordt gebruik gemaakt van de shared liability zoals voorzien in de kaderregeling.

3. In tegenstelling tot het partnership van de VKC-musea is de 't Zuid-samenwerking een informele samenwerking. Het is een samenwerking tussen de vier niet-stedelijke musea die op het Antwerpse Zuid zijn gevestigd: KMSKA, M HKA (beide Vlaamse Overheid), FotoMuseum en ModeMuseum (beide Provincie Antwerpen). Het initiatief ontstond toen de toenmalige directeurs van deze musea in 2008 de krachten bundelden om de culturele uitstraling van het Antwerpse Zuiddistrict te garanderen als tegengewicht tegen de eerder eenzijdige investeringen van de Stad Antwerpen in de nieuwe stedelijke musea op het Eilandje. Door gezamenlijk gesprekken aan te gaan met de stad en de provincie konden de vier niet-stedelijke musea van het Antwerpse Zuid meer gewicht in de schaal leggen.

Sinds de sluiting voor verbouwingswerkzaamheden neemt het KMSKA geen actieve rol meer op in het partnership en stond de samenwerking tijdelijk op een laag pitje. In de afgelopen maanden zijn de contacten op initiatief van KMSKA weer opgepakt, waarbij de afspraak is dat in de (lange) aanloop naar de heropening (voorzien februari 2019) deze instelling het initiatief neemt om het partnership te heractiveren en te concretiseren.

Inhoudelijk wordt er wel nog steeds samengewerkt. Er zijn concrete plannen voor een tentoonstelling van KMSKA en M HKA, en een tentoonstelling van KMSKA en ModeMuseum. Ook met het FotoMuseum zijn er gesprekken over mogelijke samenwerkingen. De partners praten eveneens met de afdeling strategische marketing van de stad Antwerpen en met Visit Antwerpen over de toekomst en positionering van het Antwerpse Zuid.

Bijzondere vermelding verdient de samenwerking KMSKA – M HKA. Op initiatief van beide directies onderzoeken beide instellingen deze zomer op welke domeinen men structureel kan samenwerken en op welke wijze men elkaars expertise kan benutten.